

EBRD COVID-19 Dayanıklılık Çerçevesi - Yerel Çevresel ve Sosyal Değerlendirme Eğitim Programı

PK6 – Biyolojik Çeşitliliğin Korunması ve Canlı Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Yönetimi – ÇSDD Rehber Dokümanı

Giriş

PK6, biyolojik çeşitliliğin korunmasının ve canlı doğal kaynakların sürdürülebilir yönetiminin çevresel ve sosyal sürdürülebilirlik için temel olduğunu kabul etmektedir.

Müşterilerden, PK6'ya eşlik eden Rehberlik Notu 6'ya (GN6) uygun şekilde, bir Projenin bulunduğu yerdeki biyolojik çeşitlilik ve ekosistem hizmetlerini tanımlamak; etkileri değerlendirmek ve azaltmak; yapılması planlanan yatırımın yaşamı boyunca alınacak yönetim kararları için gereken bilgileri sağlayacak izleme ve değerlendirme yapmak için sistematik bir yaklaşım izlemeleri beklenmektedir. PK6, biyolojik çeşitliliğin korunmasına yönelik ihtiyati bir yaklaşım benimsenmesini gerektirir: bir eylemin biyolojik çeşitlilik üzerinde olumsuz bir etkisi olabilir, ancak böyle bir olumsuz etkinin meydana gelme olasılığı veya sonucu belirsizse, o etkinin önemli olduğu ve uygun şekilde azaltılması gerektiği varsayılmalıdır.

Projeler, coğrafi konumdan bağımsız olarak Avrupa Birliği (AB) politikalarını, temel standartlarını ve gerekliliklerini karşılayacak şekilde yapılandırılmalıdır. PK6 açısından, AB Çevresel Etki Değerlendirmesi, Habitatlar ve Kuşlar Direktifleri özellikle önemlidir.¹ Bazı projelerde, bu direktifler doğrultusunda belirli değerlendirmelerin yapılması ve raporların hazırlanması gerekebilir. Ev sahibi ülkenin düzenlemeleri, AB'nin önemli çevresel standartlarından farklı olduğunda, projelerde bu standartlardan daha katı olanlar uygulanmalıdır. EBRD'nin, kendi koşullarının, AB Politikaları ve Direktiflerinin belirli koşullarıyla nasıl uyumlu olmasını beklediğine dair açıklamalar için GN6'ya bakılmalıdır.

Tek bir projenin spesifik özelliklerinden bağımsız olarak, herhangi bir Çevresel ve Sosyal Durum Değerlendirmesinin genel amacının aşağıdakiler olduğuna dikkat edilmelidir:

- Müşterinin mevcut faaliyetleriyle ve teklif edilen Projeye ilişkili, önemli olma potansiyeli taşıyan, mevcut ve gelecekteki olumsuz çevresel ve sosyal etkileri belirlemek ve değerlendirmek;

¹ Değiştirildiği haliyle Doğal yaşam alanlarının ve yabani fauna ve floranın korunması hakkında 21 Mayıs 1992 tarihli ve 92/43 / EEC sayılı Konsey Direktifi (OJ L 206, 22.7.1992, s.7).

- Yabani kuşların korunmasına ilişkin 30 Kasım 2009 tarihli ve 2009/147 / EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi (OJ L 20, 26.1.2010, s. 7-25).

- Değişik kamu ve özel projelerin çevre üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesine ilişkin 27 Haziran 1985 tarihli ve 85/337 / sayılı EEC Konsey Direktifi (OJ L 175, 5.7.1985, s. 40-8).

- yürürlükteki yasalara ve EBRD'nin Çevresel ve Sosyal Politikasına (2019) uygunluğu değerlendirmek;
- olumsuz etkileri önlemek veya en aza indirmek ve azaltmak için gerekli tedbirleri belirlemek; ve
- Projenin ve mevcut faaliyetlerin çevresel ve sosyal sürdürülebilirliğini artıracak olanlar dahil olmak üzere potansiyel çevresel ve sosyal fırsatları belirlemek.

ÇSDD süreci, Projenin ölçeği ve büyüklüğünün yanı sıra Projeyle ilişkili çevresel ve sosyal riskler ve etkilerle orantılı olmalıdır. ÇSDD'de, Müşterinin faaliyetlerinin, Projenin ve proje döngüsünün ilgili aşamalarının (örneğin inşaat öncesi, inşaat, işletme ve hizmetten çıkarma veya kapatma ve eski haline döndürme) tüm doğrudan ve dolaylı çevresel ve sosyal etkileri ve sorunlar bütüncül bir şekilde ele alınacaktır.

EBRD bu PK ile ilgili aşağıdaki tanımları kullanır:

Biyolojik çeşitlilik, Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesinde tanımlandığı gibi şu anlama gelir: *“diğerlerinin yanı sıra kara, deniz ve diğer su ekosistemleri ile bu ekosistemlerin bir parçası olduğu ekolojik kompleksler de dahil olmak üzere tüm kaynaklardan canlı organizmalar arasındaki farklılaşma anlamındadır; türlerin kendi içindeki ve türler arasındaki çeşitlilik ve ekosistem çeşitliliği de buna dahildir”*.

Ekosistem hizmetleri, işletmeler de dahil olmak üzere insanların ekosistemlerden sağladığı faydaları ifade eder.

Habitat, canlı organizmaların toplanmasını ve bunların canlı olmayan çevre ile etkileşimlerini destekleyen karasal, tatlı su veya deniz coğrafi birimini veya hava yolunu ifade eder.

Kritik Habitat, yeri doldurulamaz ve tehdit altında olan biyolojik çeşitliliği veya ekosistemleri ve bunları sürdürmek için gerekli ekolojik süreçleri ve işlevleri destekleyen bir habitat sınıfıdır. Kritik habitat olarak tanımlanan alanlar, yeri doldurulamaz (az sayıda yerde bulunan) ve savunmasız (kaybolma riski yüksek) biyolojik çeşitlilik özelliklerinin en fazla olduğu yerlerdir.

Canlı doğal kaynaklar, ormancılıkta kullanılan ağaçlar da dahil olmak üzere, ister yabani isterse ekili olsun, insan veya hayvan tüketimi ve kullanımı için yetiştirilen bitkileri, hayvanları, tarla bitkilerini veya çiftlik hayvanlarını ifade eder.

Sıfır Net Kayıp, belirli biyolojik çeşitlilik özelliklerinin veya Ekosistem Hizmetinin gelişme etkisinden kaynaklanan kayıplarının eşdeğer kazançlarla dengelendiği durumu ifade eder.

Net kazanç, kazançlar kayıpları aştığında elde edilir.

Öncelikli biyolojik çeşitlilik, özellikleri, yeri doldurulamaz veya savunmasız olan, ancak kritik habitatlardan daha düşük bir öncelik düzeyinde bulunan bir biyolojik çeşitlilik alt kümesidir (PK6 paragraf 13'te tanımlandığı gibi).

PK6'ya ilişkin rehberlik ÇSDD kapsamındaki üç görevin her biri için sunulmaktadır:

Görev 1 - Mevcut belgelerin gözden geçirilmesi

Aşağıdaki belgeler gözden geçirilmek üzere müşteriden talep edilmelidir:

- Müşterinin varsa biyolojik çeşitlilik ve ekosistem hizmetleri politikası (bu politika, Sıfır Net Kayıp veya Net Pozitif sonuca ilişkin herhangi bir kurumsal taahhüdün ayrıntılarını içerebilir);
- yıllık performans veya izleme raporlarının biyolojik çeşitlilik bölümleri;
- çevresel ve sosyal etki değerlendirmesi raporları;
- AB Habitatları Direktifine uymak amacıyla yapılan değerlendirmeler sonucu hazırlanan uygun değerlendirme raporları;
- ilgili saha verileri veya saha araştırması raporları, paydaş istişare süreçlerinin sonuçları ve önemli masa başı araştırmalarının sonuçları ile desteklenen biyolojik çeşitlilik mevcut durum araştırması raporları;
- Kritik Habitat Değerlendirmesi (CHA);
- biyolojik çeşitlilik yönetimi veya eylem planları;
- ulaşım yönetim planı, paydaş katılım planı, ayak izi yönetim planı vb. gibi biyolojik çeşitlilik taahhütlerini içeren diğer yönetim planları;
- biyolojik çeşitlilik dengeleme stratejisi;
- biyolojik çeşitlilik izleme ve değerlendirme planı ve izleme raporları;
- geçim kaynaklarını veya refahı desteklemek için ekosistemlerin kullanımına veya erişimine odaklanan odak grup tartışmaları veya hane halkı anketleri gibi sosyal etkiye dair ilgili belgelerle desteklenen ekosistem hizmetleri inceleme raporları;
- Uygun şekilde tamamlayıcı uzman teknik raporlar (örneğin, gürültüye duyarlı türler varsa gürültü çalışmaları; atmosferdeki kirlilik birikimine duyarlı bitki örtüsü varsa hava kalitesi çalışmaları); ve
- herhangi bir resmi teftiş veya izleme raporu.

Görev 1 sırasında alınan tüm belgelerin incelenmesinden sonra bir soru listesi hazırlanmalı, temin edilen materyallerdeki boşluklar tespit edilmelidir. Bu eğitim programında Modül 1'de sunulan 'Görev 1 Temel Bulgular' formatını kullanın.

PK6 Koşulu	Dikkate alınacak konular
Mevcut durumun tespit edilmesi	
Değerlendirme sürecinde mevcut durum koşulları belirlenecektir.	Etkilerin iyi kanıtlar temelinde değerlendirilmesi için mevcut durum bilgilerinin sağlıklı olması şarttır. Projelerin mevcut durum verileri yetersizse (veya mevcut durum değerlendirmelerine zamanında başlanmazsa), genellikle biyolojik çeşitlilik eylem planları ve sonuçları da yetersiz olur. Mevcut durum bilgilerinin - sağlıklı bir etki değerlendirmesinin yapılmasına; - arka plan tehditlerine ve biyolojik çeşitlilik üzerindeki baskılara dair geniş bir bakış açısı sağlanmasına; - etkilenebilecek tüm biyolojik çeşitlilik özelliklerinin (alanların, habitatların, tür popülasyonlarının) kapsanmasına; - etki değerlendirmesi ve etki azaltma planları yapılırken özellikle dikkat edilmesi gereken özelliklerin belirlenmesine ve - eğilimlerin zaman içindeki (sadece mevcut koşulların değil) değişimin anlaşılmasına yeterli olup olmadığını kontrol edin. - Çalışma alanının uygun mekansal ölçekte tanımlanması; - kapsamın belirlenmesi; - saha çalışmasının yapılması; ve, - kritik yaşam alanı değerlendirmesi yapılması. sırasında rehberlik dokümanı 6'ya uygun hareket edilip edilmediğini kontrol edin.
Çalışma alanının uygun mekansal ölçekte tanımlanması:	
Çalışma alanı, bir Projenin doğrudan ve dolaylı etkilerini kapsayacak ve Projenin yapılacağı kara veya deniz alanlarındaki ekolojik örüntüleri, süreçleri ve	Biyolojik çeşitliliğin mevcut durum kapsamını belirlerken, masa başı incelemeleri ve saha çalışması yaparken kullanılacak çalışma alanı, etkilenen Proje alanından önemli ölçüde farklı olabilir. Biyolojik çeşitliliği idame ettiren ekolojik

PK6 Koşulu	Dikkate alınacak konular
işlevleri karakterize edecek kadar büyük olmalıdır. (PK6 paragraf 8).	süreçleri ve işlevleri (örneğin, göç koridorları veya hidroloji) anlamak için genellikle diğer performans koşulları için gerekenden daha geniş bir mekânsal kapsam gerekir. Hem etki alanı hem de daha geniş ekolojik çevreyi gösteren, açıkça tanımlanmış ve haritalanmış bir çalışma alanı var mı? Bu çalışma alanının habitatların ve türlerin (potansiyel öncelikli veya kritik özellikler dahil) dağılımlarını ve onları idame ettirmek için gereken ekolojik süreçleri ve işlevleri nasıl yansıttığını gösteren açık bir gerekçe var mı? Çalışma alanı, doğrudan, dolaylı ve kümülatif etkiler dahil olmak üzere, Projeyle ilgili risk ve etkilere maruz kalabilecek ilgili tüm alanları ve özellikleri kapsıyor mu? Projeden etkilenen alanın tanımına ilişkin açık ve savunulabilir bir gerekçe var mı (örneğin, gürültü için maksimum etki mesafesi veya Projenin neden olması beklenen demografik değişimin sınırları)? Arazi kullanımını, bitki örtüsü türlerini ve bunların Projeden etkilenen alanla nasıl örtüştüğünü gösteren güncel haritalar var mı? Çalışma Alanı (kritik yaşam alanı değerlendirmesi için gerektiği gibi) ekolojik olarak tanımlanmış mı yoksa ekolojik dağılımları ya da süreçleri yansıtmayan yapay sınırlarla uygunsuz bir şekilde kısıtlanmış mı?
Kapsamın Belirlenmesi	
Müşteri, biyolojik çeşitlilikle ilişkili mevcut durum tespit çalışması ve etki değerlendirmesini planlarken ve yaparken ilgili iyi uygulama rehberinden yararlanacak, masa başı inceleme yapacak, ihtiyaca göre uzmanlara danışacak ve saha çalışması temelli yaklaşımlardan faydalanacaktır. (PK6 paragraf 7).	Kapsam belirleme çalışması, ÇSED sürecinin önemli bir parçasıdır ve önemli biyolojik çeşitlilik özelliklerinin ve Çalışma Alanındaki ekosistem hizmetlerinin varlığına dayanarak mevcut durum değerlendirme yöntemlerinin seçimini desteklemelidir. Yakın zamanda iyi uygulama rehberliğine uygun, anlaşılır bir kapsam belirleme çalışması yapılmış mı? Masa başında yapılan analizlerde ve literatür incelemelerinde uygun kaynaklardan son elde edilen veriler mi kullanılmış? Örneğin, küresel,

PK6 Koşulu	Dikkate alınacak konular
	bölgesel ve ulusal kırmızı listeler ve Entegre Biyolojik çeşitlilik Değerlendirme Aracı (IBAT). https://www.ibatforbusiness.org/ Kullanılan tüm kaynaklara ve danışılan uzmanlara ilişkin bir referans listesi hazırlanmış mı? Tür taksonomisi ve isimlendirmesi küresel/ulusal tehdit altındaki tür listelerine uygun mu? Konuyla ilgili deneyime sahip güvenilir, bağımsız danışmanlar sürece dahil edilmiş mi veya bu kişilere danışılmış mı? AB Habitatları Direktifi kapsamında korunan (diğerlerinin yanı sıra) öncelikli habitatlar ve türler, ulusal ve küresel kırmızı listelerde tehdit altındaki türler ve habitatlar, Natura 2000 Sahaları, Önemli Biyolojik Çeşitlilik Alanları, yasal olarak korunan alanlar ve hem ilgili paydaşlar açısından çok önemli olan hem de yerine başkasını koyma imkanının kısıtlı olduğu Ekosistem Hizmetleri dahil olmak üzere GN6'ya göre önemli alanları, habitatları, türleri ve ekosistem hizmetlerini tanımlamak için yeterli çaba gösterilmiş mi? Daha ayrıntılı bir değerlendirme yapılmasını gerektirebilecek tüm bu özellikler için kapsamlı bir araştırma yapılıp yapılmadığını kontrol edin.
Saha Çalışması	
Müşteri gerektiğinde saha temelli yaklaşımlara başvuracaktır (PK6, paragraf 7). (PK6, saha temelli yaklaşımlara duyulan ihtiyacın, risk düzeyine ve PK'de atıfta bulunulan etkilerin tamamını değerlendirmek için sağlam bir kanıt temeline ihtiyaç duyulduğunu ifade eder). Mevcut durum koşulları, değerlendirme sürecinde, beklenen risk ve etkilerin önemi ile orantılı şekilde belirlenecektir (PK6 paragraf 7).	Mevcut durum tespit çalışmasının tamamlanması için saha çalışması yapılması şarttır. Bu çalışmayı, ilgili alanlardaki uzmanlar, İyi Uluslararası Uygulamalara (GIP) göre yürütmelidir. Riskler ve belirsizlik yüksekse veya sunulan bilgiler, öncelikli özellikler veya kritik yaşam alanları üzerinde etki yaratılması olasılığını dışlamak için yeterli değilse daha ayrıntılı bir araştırmaya ihtiyaç vardır. Mevcut durum tespit çalışmaları için saha etütlerine başvurulursa, kullanılan yöntemler ÇSED raporlarında/eklerinde açıkça tanımlanmalıdır. Aşağıdaki hususları incelemek için orijinal etüt verileri hazır

PK6 Koşulu	Dikkate alınacak konular
	olmalıdır: Etüt metodolojisi; etütlerin tarihi, yeri, zamanı, sıklığı ve süresini, kullanılan yaklaşım ve yöntemleri belirten ve herhangi bir sınırlamayı veya boşluğu vurgulayan şekilde açıklanmış mı? Yöntemler, yaklaşımın net bir şekilde anlaşılmasını sağlayacak ve gerekirse çoğaltmayı kolaylaştıracak şekilde belgeleniyor mu? Uygun taksonlar kapsanmış mı? Yeterli örnekleme veya etüt yapılmış mı? Mevsimsel farklılıkları kapsayacak yeterli çalışmalar yapılmış mı? Örneğin Projeden etkilenen tüm taksonları kapsamak için uygun coğrafi uzmanlığa sahip uzmanlar görevlendirilmiş mi? Saha çalışmasının seviyesi planlanan gelişmenin potansiyel riskleri ve etkileri ile orantılı ve bunlara uygun mu? - İyi belgelenmiş/anlaşılmış biyolojik çeşitliliğe sahip düşük riskli Projelerde, yerinden doğrulamayla desteklenen masa başı incelemesi yeterli olabilir; - Daha karmaşık Projelerde, saha etütlerini içeren kapsamlı mevcut durum değerlendirmelerinin yanı sıra güvenilir dış uzmanlardan veya kuruluşlardan görüş alınması (ve ideal olarak akran değerlendirmesi yapılması) gerekli olacaktır. Tüm Projelerde, Projenin bütünü için yeterli mevcut durum değerlendirmesi yapıp yapılmadığını kontrol edin. İlişkili tesisler veya yardımcı altyapı için ayrılan alanların da değerlendirilmesi gerekebilir. Gerekli saha çalışmaları henüz yapılmadıysa, önemli etki azaltma ve yönetim kararlarının alınabilmesi için bu çalışmaların yılın uygun bir

PK6 Koşulu	Dikkate alınacak konular
	zamanında yapılmasına yetecek zaman var mı?
PK6 (paragraf 8). Mevcut durum ve etki değerlendirmesi, potansiyel olarak etkilenen toplulukların ve gerektiğinde diğer paydaşların endişelerini yansıtmalıdır. PK6 (paragraf 9). GIP uyarınca değerlendirmede şunlar dikkate alınacaktır: (i) iklim değişikliğiyle şiddetlenebilecek olanlar da dahil olmak üzere Projenin ekosistem hizmetleri üzerindeki potansiyel etkileri; (ii) potansiyel olarak etkilenen topluluklar ve/veya yerli halklar tarafından bu ekosistem hizmetlerinin kullanılması ve bunlara bağımlılık; ve (iii) Projenin bu ekosistem hizmetlerine bağımlılığı.	Bölgede üretilen ekosistem hizmetlerinden faydalananlar da dahil olmak üzere paydaşlar tanımlanmalı ve bu paydaşlarla istişarelerde bulunulmalıdır. İlgili/etkilenen paydaşları belirlenmiş, paydaşlarla biyolojik çeşitlilik ve/veya ekosistem hizmetleri üzerindeki potansiyel etkiler ile bunlara ne ölçüde değer verdiklerine veya bu hizmetlere ne ölçüde bağlı olduklarına dair istişarede bulunulmuş mu? «Projenin yapılmadığı» senaryoda elde edilecek faydalara ve ekosistem hizmetlerinin arzına dair bir mevcut durum değerlendirmesi yapılmış mı? İklim değişikliğinin etkileri (örneğin gelecekte tatlı suya erişim ile ilgili olarak) dikkate alınmış mı? Herhangi bir istişare yapılmış mı ve temel tespitler ve eylem noktaları neler? Daha ileri çalışmalara veya katılıma yönelik bir ihtiyaç tespit edilmiş mi ve bu ihtiyaç karşılanmış mı? Projenin ekosistem hizmetlerine ne bakımdan bağımlı olduğu biliniyor mu ve Projenin planlanan kullanım seviyeleri ile veya bunlar olmaksızın zaman içindeki eğilimleri ölçmek için bir değerlendirme yapılmış mı?
Müşteri, yerli halkları ve yerel toplulukları etkileyebilecek Projelerde, canlı doğal kaynakların kullanımından elde edilen faydaların (i) PK5'de ekonomik yer değiştirme etkilerini ele alan koşullara ; (ii) yerli halklar açısından oluşabilecek risklerin ve etkilerin yönetilmesine dair PK7'de yer verilen özel koşullara ve (iii) PK10'da belirtilen paydaş katılım gerekliliklerine uygun şekilde adil ve eşitlikçi bir şekilde paylaşılması için fırsat yaratacaktır.	Projenin ekosistem hizmetleri üzerindeki etkileri hakkında sosyal uzmanlar ve yöre halkı/yerli halkların temsilcileri ile ortak toplantılar yapılması ekosistem hizmetlerine bağlı olan geçim kaynaklarının, kültürel ve geleneksel bağımlılıkların tespit edilmesine ve bu hizmetlerin yerine alternatiflerini koymanın sağlayacağı faydaların belirlenmesine yardımcı olabilir. Paydaş görüşmelerinin kayıtlarını görmek ve görüşmelerde tespit edilen önemli konuların veya eylemlerinin nasıl takip edildiğini görmek her zaman işe yarayacaktır. Yerel topluluklar ve yerli halk üzerindeki etkiler dikkate alınmış mı?

PK6 Koşulu	Dikkate alınacak konular
	Temel biyolojik çeşitlilik/ekosistem riskleri tanımlanmış mı? Geçim kaynaklarının eski haline getirilmesi gibi sosyal müdahalelerle ele alınmayan önemli, haklar, değerler veya bağımlılıklar var mı?
Kritik Habitat Değerlendirmesi	
PK6, Müşterilerin Projelerinin öncelikli biyolojik çeşitlilik özelliklerini (PK6 paragraf 12) veya kritik habitatları (PK6 paragraf 14) etkileyip etkilemeyeceğini belirlemelerini gerektirir. Kritik Habitat Değerlendirmesinin (CHA) gerekli olup olmadığı projenin etki değerlendirmesinin kapsam belirleme aşamasında tespit edilecek ve gerektiğinde mevcut durum değerlendirmesinin sonunda gözden geçirilecektir (PK6 paragraf 17). Bazı kriterlerin önceden belirlenmiş koşulları yoktur (daha açık bir ifadeyle PK6 paragraf 12-iii “geniş bir paydaşlar kümesi veya hükümetler tarafından belirlenen önemli biyolojik çeşitlilik özellikleri”, 12-iv “bu paragrafta açıklanan öncelikli biyolojik çeşitlilik özelliklerinin yaşayabilirliğini korumak için gereken ekolojik yapı ve işlevler” ve 14-v “kilit önemdeki evrimsel süreçlerle ilişkili alanlar”).	Kritik habitat değerlendirmesi, öncelikli ve kritik özellikler üzerindeki etkilerin önlenmesine ve gerektiğinde daha ayrıntılı çalışmaların yapılmasına olanak tanımak için başlangıç aşamasında erken yapılmalıdır. Kritik habitat değerlendirmesinde GN6 Şekil 1’de belirtilen süreç izlenmeli ve GN6’nın Tablo 1’inde tanımlanan biyolojik çeşitlilik özelliklerinden herhangi biri tespit edildiğinde ya da varlığından şüphelenilebildiğinde böyle bir değerlendirme yapılmalıdır. Kritik habitat değerlendirmesinde GN6’da açıklanan kriterler ve koşullar kullanılmalıdır (Tablo 1) ve ekolojik olarak uygun analiz alanları (EAAA’lar) kullanılarak özellikler bu kriterlere ve koşullara göre değerlendirilmelidir. Kriterler ve koşullar AB Habitatları ve Kuşlar Direktifleri, Bern Sözleşmesi ve / veya IUCN’nin Önemli Biyolojik Çeşitlilik Alanı Standardından alınmıştır. Bunlar yararlı arka plan bilgileri sağlayabilir. Kritik habitat değerlendirmesi yapılmış mı ve bir rapor sunulmuş mu? Yapılmadıysa bir kritik habitat değerlendirmesine ihtiyaç var mı? Ekolojik olarak uygun analiz alanları her özellik için uygun şekilde tasarlanmış mı? Öncelikli biyolojik çeşitlilik özelliklerinin veya kritik habitatların projeden etkilenip etkilenmeyeceğini belirlemek için uygun kriterler ve eşikler uygulanmış mı? Tespitlere katılıyor musunuz? Küresel tehdit statüsü ilgili eşik değerin altında kalan, ancak bölgesel veya ulusal düzeyde daha yüksek tehdit statüsüne sahip olabilecek

PK6 Koşulu	Dikkate alınacak konular
	tehdit altındaki türler var mı? Kritik habitatın varlığının değerlendirilmesi ve özellikle sayısal eşikleri olmayan kriterler konusunda, ilgili ekolojik deneyime sahip güvenilir harici uzmanlara başvurulmuş mu? Saha çalışması sırasında bölgedeki ek biyolojik çeşitlilik özellikleri veya ekosistem hizmetleri tespit edilirse, ek veya daha ayrıntılı ekolojik olarak uygun analiz alanlarının oluşturulmasının gerekebileceğini ve ihtiyaç duyulan daha fazla odaklanmış çalışmayı tamamlamak için ek saha çalışmasının yapılması gerektiğini unutmayın. Ayrıca EBRD performans koşullarında ve bunlara eşlik eden rehber dokümanlarında “doğal habitat” kavramının kullanılmadığını, ancak nispeten değiştirilmemiş habitat alanlarının sıklıkla öncelikli biyolojik çeşitliliği desteklediğini unutmayın.
Etki Değerlendirmesi	
PK6 paragraf 7 ve 8. Mevcut durum ve etki değerlendirme sırasında, doğrudan, dolaylı ve kümülatif etkiler belirlenecek ve (en azından) habitatların yok olması, bozulması ve parçalanması, istilacı yabancı türlerin gelmesi veya yayılması, doğal kaynakların aşırı kullanılması, göç koridorları, hidrolojik değişiklikler, besin yükü ve kirliliğin yanı sıra, iklim değişikliği ve iklim değişikliğine uyum ile ilgili etkiler değerlendirilecektir.	ÇSED, örneğin Çok Taraflı Finansal Kurumların Biyolojik Çeşitlilik Çalışma Grubu tarafından geliştirilen Biyolojik Çeşitliliği Kapsayan Etki Değerlendirmesi ve Yönetim Planlaması için İyi Uygulamalar belgesinde açıklanan şekilde biyolojik çeşitlilik üzerindeki etkilerin değerlendirilmesine ilişkin GIP'yi yansıtıyor mu? Biyolojik çeşitlilik özellikleri ve ekosistem hizmetleri üzerindeki doğrudan, dolaylı ve kümülatif etkiler tespit edilmiş mi? Etkilerin önemini değerlendirmek için kullanılan yöntemlerin PK6 sonuçlarıyla ilişkili olup olmadığını ve öncelikli biyolojik çeşitlilik ve kritik habitat özelliklerine dair kayıplar ve kazançlar hakkında önemli bilgilerin gizlenip gizlenmediğini kontrol edin. Örneğin, etkiler puanlanıyor ve sıralanıyorsa, böyle bir puanlama ve sıralama sıfır net kayıp veya net kazanç elde edildiğini göstermek için kullanılan kayıp/kazanç hesaplamalarını nasıl etkiliyor?
Değerlendirme sürecinde, peyzaj düzeyindeki etkiler, mevsimsel	Bu, etki değerlendirmesinin sadece korunan alanlara ve türlere odaklanmaması gerektiği

PK6 Koşulu	Dikkate alınacak konular
kısıtlamalar ve/veya hassasiyetlerin yanı sıra ekosistemlerin ekolojik bütünlüğü üzerindeki etkiler, o alanın koruma statüsünden bağımsız şekilde ve ne ölçüde olumsuz etkileneceğine bakılmaksızın dikkate alınacaktır. (PK6 paragraf 8).	anlamına gelir. Etkilerin tümü, bir bütün olarak ekolojik işlevsellik ve biyolojik çeşitlilik açısından doğurduğu sonuçlar bakımından değerlendirilmiş mi?
Olası etkilerin öneminin tam olarak anlaşılması için daha fazla araştırma yapılmasına gerek varsa, Müşteri Projenin geri dönüşü olmayan etkilere neden olabilecek faaliyetlerine başlamadan önce ek çalışmalar ve/veya izleme yapacaktır (PR6 para. 7).	Daha fazla çalışma gerektiren herhangi bir boşluk/eksiklik var mı veya mevcut durum raporları daha fazla araştırma yapılmasını öneriyor mu? Bu çalışmalara henüz başlanmamışsa ya da bu çalışmalar henüz tamamlanmamışsa, planlanan Proje faaliyetleri başlamadan önce bunları yapmak için yeterli zaman var mı? Proje personeli, Proje faaliyetlerine başlamadan önce bu tür çalışmaların yapılmasının gerektiğinin farkında mı?
<i>Öncelikli biyolojik çeşitlilik özelliklerinin ve kritik habitatların etkileneceği olasıysa, bu özelliklere odaklanan değerlendirmeler yapılmasına ihtiyaç vardır.</i>	Etkilerin büyüklüğü ve süresi belirlenmeli ve ekolojik olarak uygun analiz alanlarındaki özelliklerin varlığını sürdürmesini nasıl etkileyeceğine bakılmalıdır. Kritik Habitatın etkileneceği olası ise bu etkileri değerlendirmek için bağımsız uzmanların görevlendirilmesi gerekir.
Etki Azaltma ve Yönetim	
PK6, etki azaltma tedbirleri ile öncelikli biyolojik çeşitlilik özellikleri (PK6 paragraf 13, dipnot 77) ve kritik habitatla (PK6 paragraf 15-16 ve dipnotlar 79-82) ilgili elde edilecek belli sonuçları içerir.	Uzun vadede öncelikli biyolojik çeşitlilik özelliklerinde sıfır net kayıp ve tercihen net kazanç elde etmek ve bu şartlara uygun olarak kritik habitatla net kazanç elde etmek için etki azaltma önlemleri tasarlanıyor mu? Proje öncelikli <i>biyolojik çeşitlilik özelliklerini veya kritik habitatları</i> etkiliyorsa, <i>sıfır net kaybın</i> veya <i>net kazancın</i> elde edilip edilmeyeceğini belirlemek için bir kayıp-kazanç analizi yapılmış mı? Etki azaltma önlemlerinin etkilerle orantılı olduğunu göstermek için uygun kayıp/kazanç metrikleri kullanılmış mı? Kayıp ve kazançların ölçülmesine yönelik bir mevcut durum veya karşı-olgusal senaryo (senaryolar) tanımlanmış mı?

PK6 Koşulu	Dikkate alınacak konular
Öncelikli biyolojik çeşitliliği etkileyen projelere ilişkin koşullar PK6 paragraf 13, dipnot 77'de verilmiştir. Projeye ilgili bir faaliyette bulunulmadan önce o faaliyetin - uygulanabilir alternatiflerin bulunmadığının; - PK10 kapsamında paydaşlara danışıldığının; - Projenin yasal izinlerinin alındığının; - biyolojik çeşitlilik özellikleri, habitatlar ve ekolojik fonksiyonlara ilişkin sıfır net kayıp ve tercihen net kazanç sağlayan, bu özellikleri, habitatları ve fonksiyonları korumak için uzun vadede destekleyen, etki azaltma hiyerarşisine uygun etki azaltma tedbirlerinin alındığının ispatlanması şarttır.	Projenin ömrü boyunca biyolojik çeşitlilik kayıpları ve kazanımları hesaplanmış veya sunulmuş mu? Proje belgelerinin üzerinde ve saha ziyaretleri sırasında yapılan incelemelere göre Müşterinin, öncelikli biyolojik çeşitlilik üzerindeki potansiyel etkilerle ilgili alternatifleri gözden geçirdiği açık mı ve Müşteri öncelikli özellikler üzerindeki etkileri önlemek için alternatiflerin bulunmadığını ikna edici bir şekilde ispatlayabiliyor mu? Paydaşlara danışılmış mı? Yasal ruhsatlar temin edilmiş mi ya da yasaların Projeye izin verdiğine dair bir taahhütte bulunulmuş mu? Öncelikli biyolojik çeşitlilik özellikleri açısından makul seviyede sıfır net kayıp ya da net kazanç elde edilmesi beklenebilecek bir etki azaltma stratejisi var mı? Gerekli önlemler bir Biyolojik Çeşitlilik Eylem Planında açıkça sunuluyor mu (P6 paragraf 16 uyarınca)?
PK6 paragraf 15: Kritik habitat, ekolojik bütünlüğü veya biyolojik çeşitliliğin önemini tehlikeye girecek ölçüde parçalanmayacak, dönüştürülmeyecek veya bozulmayacaktır. Aşağıdaki koşullar yerine getirilmediği sürece Kritik Habitatta hiçbir proje faaliyeti yapılmamalıdır: - bölgede başka uygulanabilir alternatifler bulunamamalıdır.; - PK10 uyarınca paydaşlara danışılmalıdır; - Projeye yürürlükteki çevre yasaları uyarınca izin verilmiş olmalıdır; - kritik habitatın biyolojik çeşitlilik özellikleri üzerinde ölçülebilir hiçbir olumsuz etki	Projenin, ekolojik olarak uygun analiz alanı içinde desteklediği kritik habitatın veya özelliklerin yaşama kabiliyetini tehlikeye atmayacağı ve Nesli Tehlike Altındaki veya Kritik Tehlike altındaki türlerin, ulusal veya küresel popülasyonlarını (kritik habitat belirleme kriterlerine bağlı olarak), bu türlerin bir çok kuşak boyunca devamlılığını etkileyecek derecede azaltmayacağı ispatlanmalıdır. Müşteri, 15. paragrafta yer alan şartların karşılandığı ispatlanana kadar hiçbir proje faaliyetinin gerçekleştirilmemesi gerektiğinin farkında mı? Müşteri muteber kanıtlar göstererek Kritik Habitatın etkilenmesini önleyecek başka bir yer alternatifinin

PK6 Koşulu	Dikkate alınacak konular
bulunmamalıdır; • Proje, etkilenen kritik habitatlar için net kazançlar sağlayacak şekilde tasarlanmış olmalıdır; • nesli tükenmekte olan veya kritik tehlike altında olan herhangi bir türün popülasyonunda makul bir süre boyunca net bir azalma olmamalıdır; ve • kritik habitatın durumunu değerlendirmeye yönelik, sağlıklı ve uygun şekilde tasarlanmış, uzun vadeli bir biyolojik çeşitlilik izleme ve değerlendirme programı, Müşterinin uyarlanabilir yönetim programına entegre edilmiş olmalıdır.	bulunmadığını; • tasarımı etki azaltma hiyerarşisine uygun şekilde uyarlayarak etkilerden kaçınmak için makul her türlü çabanın sarf edildiğini ve tedbirlerin Biyolojik Çeşitlilik Eylem Planında açıkça belirtildiğini; • yasal izinlerin alındığını ve incelenmeye hazır olduğunu; • güvenilir bir kayıp/kazanç hesaplama yöntemi kullanarak, Projeden etkilenmesi olası Kritik Habitatın tüm özelliklerine ilişkin net kazanç sağlayacak tedbirlerin tespit edildiğini ispatlamış mı? Bu tedbirlerin etkili olduğu kanıtlanmıştır/etkili olması makul ölçüde muhtemeldir biyolojik eylem planında (ve uygunsa biyolojik çeşitlilik dengeleme stratejisinde) bu tedbirlere yer verilmiştir; ve zaman içinde Kritik Habitat üzerindeki etkileri izlemek ve ihtiyaç olduğunda düzeltici eylem başlatmak için kullanılabilecek bir Biyolojik çeşitlilik İzleme ve Değerlendirme Planı veya bunun bir eşdeğeri geliştirilmiştir (ayrıca uyarlamalı yönetime bakınız).
(PK paragraf 5 ve dipnot 9). Etki azaltma çabalarının önce kaçınma daha sonra en aza indirme, sonrasında eski haline getirme ve son olarak dengelemeye başvurulmuş bir azaltma hiyerarşisini izlemesi beklenmektedir.	NOT: <i>Etki azaltma hiyerarşisi hakkında daha fazla bilgi için Sektörler Arası Biyolojik Çeşitlilik İnisiyatifi tarafından hazırlanan Etki Azaltma Hiyerarşisinin Uygulanmasına Dair Sektörler Arası Kılavuza bkz.²</i> Etki azaltma planlarında eylemlerin etki azaltma hiyerarşisine göre tanımlanmış, önceliklendirilmiş ve gerekçelendirilmiş olup olmadığını kontrol edin.
<i>Etki azaltma hiyerarşisinin bir parçası olarak dengeleme</i>	
Dengeleme tedbirlerine son çare olarak başvurulmalı ve bu tedbirler, performans koşuluna uymak için ölçülebilir, ilave ve uzun vadeli koruma sonuçları elde edecek şekilde tasarlanmalıdır. Biyolojik çeşitlilik konusunda alınacak dengeleme tedbirleri “benzere	Teklif edilen dengeleme tedbirleri gerçekten uygulanabilir olmalı, bu iş için yeterli finansman bulunmalı ve ispatlanmış yöntemlere başvurulmalıdır. Dengeleme tedbirlerinin tasarlanması ve uygulamaya konmasına ilişkin iyi uygulamalar ve uyulması gereken ilkeler hakkında GN6’ye bkz.

² <http://www.csbi.org.uk/our-work/mitigation-hierarchy-guide>

PK6 Koşulu	Dikkate alınacak konular
benzer ya da daha iyisi” ilkesine uygun tasarlanacak ve Bankanın performans koşulları ile İyi Uluslararası Uygulamalar doğrultusunda uygulanacaktır (PK6 paragraf 18). Öncelikli biyolojik çeşitlilik veya kritik habitat üzerindeki artık etkiler için dengeleme yapılması öneriliyorsa, biyolojik çeşitlilik dengeleme stratejisi veya biyolojik çeşitlilik dengeleme yönetim planı temin edilmelidir. Biyolojik çeşitlilik dengeleme tedbirlerinin tasarımı ve uygulanması hakkında bilgi sahibi olan bağımsız uzmanlar görevlendirilmelidir (PK6, paragraf 19). Herhangi bir dengeleme tedbirinin uygulanması için uygun personel kaynakları tahsis edilmelidir (PK6 paragraf 18).	Öncelikli özellikler ya da kritik habitat özellikleri üzerinde oluşacak ve dengeleme yapılması gereken artık etkiler belgelenmiş mi? Artık etkileri ele almak için üst düzey bir dengeleme stratejisi geliştirilmiş mi? Bu strateji, mali kapanıştan/inşaattan önce hazır olmalı ve taahhütleri desteklemek için kullanılan kayıp/kazanç hesaplarını (ve varsayımlarını) ortaya koymalıdır. Dengeleme tedbirlerini üstlenmenin uzun vadeli teknik ve finansal fizibilitesi ispatlanmalıdır. Uygun uzmanlar kullanılmış mı? Daha sonraki bir aşamada, eylemlerden kimin sorumlu olduğu, yasal düzenlemeler ve ihtiyaç duyulan kaynaklar gibi uygulamanın pratik yönleri hakkında ayrıntılı bilgi veren ayrıntılı bir dengeleme yönetim planına ihtiyaç duyulacaktır. Sonuçları izleme planları oluşturulmuş mu? Planın başarılı bir şekilde uygulandığını göstermek veya uyarlamalı yönetimi desteklemek için izleme yapılmasına ihtiyaç duyulacaktır.
Bazı etkilerin dengelenememesi riski varsa, Projenin bu etkilerden kaçınacak şekilde yeniden tasarlanması şarttır.	Bu husus, alternatiflerin değerlendirilmesi bağlamında ele alınması gereken kesin bir şarttır. Farklı seçim kriterlerini puanlayan ve ödünleşmeyi amaçlayan geleneksel ÇSED yaklaşımları uygun değildir. Öncelikli biyolojik çeşitlilik/kritik habitatlar üzerinde telafi edilemez etkilerden kaçınmak için proje yeri, zamanlaması veya tasarımı DEĞİŞTİRİLMELİDİR.
Projenin etki azaltma stratejisi, bir biyolojik çeşitlilik yönetim planında veya biyolojik çeşitlilik eylem planında açıklanacaktır (PK6 paragraf 16, 17).	Biyolojik Çeşitlilik Yönetim Planları (BMP'ler) veya Biyolojik Çeşitlilik Eylem Planları (BAP), biyolojik çeşitlilik için istenen proje çıktılarını elde etmek için gerekli tüm eylemleri içeren, pratik ve denetlenebilir çalışma planları olmalıdır. Biyolojik Çeşitlilik Yönetim Planları tipik olarak inşaat, işletme ve işletmeden

PK6 Koşulu	Dikkate alınacak konular
	çıkarma sırasında biyolojik çeşitliliği korumak için gereken tüm önlemleri içerir. Biyolojik Çeşitlilik Eylem Planları tipik olarak, Biyolojik Çeşitlilik Yönetim Planını temel alır ve Müşterinin Projeyi PK6'ya uygun hale getirmesi için alması gereken, zamana bağlı ek eylemleri içerir. Biyolojik Çeşitlilik Yönetim Planları / Biyolojik Çeşitlilik Eylem Planları ayrı ve bağımsız olabilir veya ÇSYS'ye entegre edilebilir. Bir Biyolojik Çeşitlilik Yönetim Planı/Biyolojik Çeşitlilik Eylem Planı hazırlanmış mı? Bu plan, görevleri, beklenen zaman çizelgelerini, sorumlu tarafları ve başarı ölçütlerini içeriyor mu? Hedefler gerçekçi mi ve ölçülebilir amaçlara mı dayanıyor? Tamamlanma göstergeleri veya izleme hedefleri dahil olmak üzere her hedef için eylemler belirtilmiş mi? Sorumlu taraflar belirtilmiş mi? Bir zaman dilimi belirtilmiş mi? Bu, zaman dilimi birkaç yılı kapsıyorsa ve özellikle etki azaltma veya dengeleme tedbirlerinin etkinliği hakkında herhangi bir belirsizlik varsa arada belli dönüm noktaları olmalıdır. Devlet, harici uzmanlar, yerel/uluslararası koruma kuruluşları ve Projeden etkilenen topluluklar dahil olmak üzere ilgili paydaşlara danışılmış mı/bu sayılanlar sürece dahil edilmiş mi? Biyolojik Çeşitlilik Eylem Planının/Biyolojik Çeşitlilik Yönetim Planının Proje sistemlerine ve faaliyetlerine tamamen entegre olduğuna dair kanıt var mı, uygulamada bu entegrasyonun nasıl olacağı açık mı? Personelin Biyolojik Çeşitlilik Eylem Planının/Biyolojik Çeşitlilik Yönetim Planının gerekliliklerinden haberdar olup olmadığını veya temel riskler ve konular hakkında farkındalıklarını artırmak için düzenli eğitim alıp

PK6 Koşulu	Dikkate alınacak konular
	almadığını kontrol edin.
Kritik habitatlarda bulunan ya da kritik habitatları etkileyen Projelerle ilgili olarak PK6 paragraf 15'in gerekliliklerini karşılamak için alınacak tedbirler bir biyolojik çeşitlilik yönetim ya da eylem planında açıklanacaktır (paragraf 16).	Kritik Habitatın etkilenmesi muhtemelse, inşaat başlamadan önce Biyolojik Çeşitlilik Eylem Planının/Biyolojik Çeşitlilik Yönetim Planının hazır olması şarttır. Bir Biyolojik Çeşitlilik Eylem Planı hazırlanmış mı? Bir Biyolojik Çeşitlilik Eylem Planının hazırlanıp hazırlanmadığını ve oluşabilecek etkiler konusunda herhangi bir belirsizlik varsa, etki azaltma ve yönetim tedbirleri açısından ihtiyatlı bir yaklaşım benimsenip benimsenmediğini kontrol edin.
<i>İzleme ve Uyarlamalı Yönetim</i>	
Müşteri, ihtiyatlı bir yaklaşım benimseyecek ve etki azaltma ve yönetim tedbirlerinin, Projenin yaşam döngüsü boyunca yapılacak izlemenin sonuçlarına ve değişen koşullara cevap verecek şekilde uygulanacağı, uyarlamalı yönetime başvuracaktır.	Uyarlamalı yönetime temel teşkil edecek bir Biyolojik Çeşitlilik İzleme ve Değerlendirme Planı (BMEP) hazırlanmalıdır. Biyolojik Çeşitlilik İzleme ve Değerlendirme Planı, etki değerlendirmelerinin doğru olduğunu teyit etmek için bir temel oluşturmalı; etki azaltma tedbirlerinin planlanan şekilde uygulanmasını sağlamalıdır. Bir Biyolojik Çeşitlilik İzleme ve Değerlendirme Planı hazırlanmış mı? Bu planda şunlar yer alıyor mu: a) öncelikli ve kritik biyolojik çeşitlilik özelliklerinin mevcut durum değerleri; b) bu özelliklerin mevcut durumu (periyodik olarak izlendiği gibi); c) bu durumun sergilediği eğilim (örneğin bozuluyor, istikrarlı, iyileşiyor); c) mevcut duruma ilişkin ve PK6 gereksinimlerinin karşılanmasını sağlamak için gerekli etki azaltma tedbirinin değiştirilmesini gerektirecek performans eşikleri; d) eşikler aşılsa uygulanacak alternatif etki azaltma tedbirlerine dair açıklama (bu seçenekler tecrübeyle kazanılan bilgiler ya da değişen koşullar nedeniyle zaman içinde değişebilir):
Müşterinin Çevresel ve Sosyal Yönetim Sisteminde (ÇSYS), Projenin yapım süreci ve yaşam döngüsü boyunca PK6 koşullarının nasıl karşılanacağı belirtmelidir. Çevresel ve Sosyal Yönetim Planında (ÇSYP) koşulların nasıl karşılanacağı (etki azaltma	PK6 koşulları Pproje yönetim sistemlerine ve planlarına entegre edilmelidir. ÇSYS, ÇSYP ve biyolojik çeşitlilikle ilgili planların tamamı incelendiğinde, PK6 koşullarının Müşterinin sistemlerine ve operasyonlarına gereken şekilde dahil edildiği anlaşılıyor mu? Örneğin, inşaat ve işletme yönetim planlarında ve yüklenicinin iş

PK6 Koşulu	Dikkate alınacak konular
hiyerarşisinin nasıl uygulanacağı ve telafi edilebilecek etki türlerinin sınırlanması dahil) açıklanmalıdır. ÇSYP'de Biyolojik Çeşitlilik Eylem Planı, Tür Eylem Planları, Biyolojik Çeşitlilik İzleme ve Değerlendirme Planı ve Biyolojik Çeşitlilik Dengeleme Stratejisi ve / veya Yönetim Planı gibi ek planlara atıfta bulunabilir.	kapsamlarında Biyolojik Çeşitlilik Eylem Planına/Biyolojik Çeşitlilik Yönetim Planına atıfta bulunuluyor mu? İlgili biyolojik çeşitlilik yönetimi ve izleme planları hazırlanmış mı ya da hazırlanıyorsa, hangi aşamada?
<i>Yasal Olarak Koruma Altında Bulunan ve Uluslararası Ölçekte Tanınan, Biyolojik Çeşitlilik Değeri Olan Alanlar</i>	
PK6 Paragraf 21-22. Projede yasal olarak korunan ve/veya biyolojik çeşitlilik değerinin yüksek olduğu uluslararası seviyede kabul edilen ya da ulusal hükümetçe böyle bir statü kazanması için teklif götürülmüş bir alanda (örn. Önemli Biyolojik Çeşitlilik Alanı) yer alıyorsa ya da Projenin böyle bir alanı etkileme olasılığı varsa Müşteri, Projeye ilgili oluşabilecek etkileri tespit edecek ve değerlendirecek ve etki azaltma hiyerarşisini uygulayacaktır, böylece Projenin yarattığı etkiler söz konusu alanın bütünlüğüne, koruma hedeflerine ve/veya biyolojik çeşitlilik önemine zarar vermeyecektir.	Yasal olarak koruma altına alınmış bir alanı olumsuz etkileme potansiyeli olan Projeler, o alanın koruma hedeflerine ve korumaya çalıştığı özelliklere saygı göstermelidir. Koruma altındaki bir alanı, o alanın sınırları içinden ya da dışından etkileyebilecek ve bu alanın yönetim amaçlarına ulaşma kabiliyetine zarar verecek Projeler PK6 ile uyumlu olmayacaktır. Etki oluşması ihtimali varsa, Proje tasarımı sırasında koruma altındaki alanın yetkilileriyle istişarede bulunulmalıdır. Projelerin Doğal Dünya Mirası Alanları üzerinde önemli bir kalıcı etkisi olamaz (GN6'da bu tür etkiler, telafisi mümkün olmayan etkiler olarak tanımlar).
PK6 paragraf 22; Projenin etkilerinin kaçınılmaz olması durumunda, PK10'a uygun şekilde yasal istişarede bulunulmalı ve o alandaki koruma hedeflerini desteklemeye ve geliştirmeye yönelik programlar uygulanmalıdır.	AB Habitatları Direktifinde Avrupa'daki Natura 2000 Sahaları içinde yer alan ya da bu sahalara etkilemesi olası Projeler için özel hükümler bulunmaktadır. Bern Sözleşmesi'ni imzalamış olan diğer ülkelerdeki Zümrüt Ağı Sahalarında yer alan ya da Zümrüt Ağı Sahalarını etkileyen Projelerin mümkün olduğunca aynı koşulları karşılaması beklenecektir. 92/43/EEC sayılı Habitatlar Direktifi Madde 6 (3) uyarınca bir Projenin sahanın bütünlüğü üzerinde önemli bir etkisi olmayacağından emin olmak için Avrupa Komisyonu rehberliğine uygun bir Değerlendirme yapılmalıdır. Etki azaltma hiyerarşisine uygun hareket edilmiş mi? Etkileri önlemek için yeterli çaba gösterilmiş mi? Koruma altındaki alanın ilgili tüm paydaşlarıyla Proje tasarımının erken bir aşamasından

PK6 Koşulu	Dikkate alınacak konular
	İtibaren istişarede bulunulmuş mu? Projede, koruma altındaki alanın durumunu güçlendirecek programları uygulama fırsatları araştırılmış mı? Güçlendirme programları iyi hazırlanmış mı ve başarılı olması bekleniyor mu?
İstilacı Yabancı Türler	
Müşteri biyolojik çeşitlilik üzerinde önemli olumsuz etkileri olabilecek yabancı türlerin kazara veya kasıtlı olarak girişinden (veya yayılmasından) kaçınmalı ve bunu proaktif olarak önlemelidir (PK6 paragraf 23).	İstilacı yabancı türlerin kontrolüne yönelik temel önlemler şunlardır: a) kasıtlı ve kasıtsız girişlerinin önlenmesi; b) erken teşhis ve ortadan kaldırma; ve c) yerleştikleri yerde yayılmalarının önlenmesi. Yabancı türlerin kazara gelmesi veya yayılması risklerini belirlemek için açık bir değerlendirme yapılmış mı? Bu konu, özellikle deniz ortamı; uluslararası nakliye ve balast suyu kontrolünü içeren Projeler açısından önemlidir. Karasal projelerde, doğrusal altyapının istilacı bitki türlerini yayma potansiyeli yüksektir. Mevcut durum raporlarında veya etki değerlendirmelerinde belirtilen ve Projeden etkilenen bölgede zaten var olan ve istilacılık potansiyele sahip bir tür var mı? Herhangi bir riski sınırlamak için uygun ve yeterli tedbirler tespit edilmiş mi?
İstilacılık potansiyeli olan türler, üretim alanının dışına salınmalarını/yayılmalarını önlemek için yeterli kontroller olmaksızın birincil üretim Projelerinde kullanılmayacaktır. Dalyanlarda, yabana kaçış ve hastalıkların ve parazitlerin yayılması riski değerlendirilmeli ve en aza indirilmelidir.	Projede istilacı olabilecek türleri kullanılması planlanıyor mu? Salınmayı/yayılmayı önlemek için hangi kontroller mevcut? Planlanan kontroller yeterli mi? İstenmeyen kaçış/salınma durumunda uygulanacak beklenmedik durum planları tanımlanmış mı?
Ekosistem Hizmetleri	
(PK6 paragraf 9) GIP'e uygun şekilde yapılacak değerlendirmede (i) iklim değişikliğiyle şiddetlenebilecek olanlar da dahil	Üçüncü taraflar ya da Projenin kendisi açısından çok önem taşıyan ekosistem hizmetlerini tespit etmek amacıyla bir değerlendirme yapılmış mı?

PK6 Koşulu	Dikkate alınacak konular
olmak üzere Projenin ekosistem hizmetleri üzerindeki potansiyel etkileri; (ii) potansiyel olarak etkilenen topluluklar ve/veya yerli halklar tarafından bu ekosistem hizmetlerinin kullanılması ve toplulukların ve/veya yerli halkların bu hizmetlere ne ölçüde bağımlı olduğu ve (iii) Projenin bu ekosistem hizmetlerine ne ölçüde bağımlı olduğu dikkate alınacaktır.	Ekosistem hizmetlerinden yararlananlar biliniyor mu? Bu hizmetlerden yaralananlardan bazılarının uzakta ya da Projeden Etkilenen Alan olarak tanımlanmış alanın dışında bulunabileceğini de dikkate alın. (Bazı ekosistem hizmetleri Projeden Etkilenen Alanın içinde yer alsa da genel olarak kullanılıyor olabilir). Arz, kullanım veya faydalanma seviyeleri ölçülmüş mü? Arzın sürdürülebilir olup olmadığı, ekosistem hizmetlerinin arzında veya bu hizmetlere erişimde bir değişiklik olması halinde bu hizmetlerden faydalanamayacak olan yararlanıcılar ya da yararlanıcı grupları olup olmadığı tam olarak biliniyor mu? İnsanların geçim kaynaklarını/refahını desteklemek için ihtiyaç duyulan ekosistem hizmetlerini, insanların bu hizmetlere erişimini ya da bunlardan yararlanma seviyesini korumak için alınacak tedbirler tespit edilmiş mi? Özellikle savunmasız gruplar ya da yerli halklar açısından ekosistem hizmetlerinin çok önemli olması halinde bu tedbirlerin alınması önemlidir.
<i>Canlı doğal kaynakların birincil üretimini içeren (tarla bitkilerinin yetiştirilmesi veya hayvancılık, ormancılık, su ürünleri yetiştiriciliği, balıkçılık, biyokütle) Projelere ilişkin koşullar</i>	
Müşteri, duruma göre küresel, bölgesel veya ulusal olarak tanınan sertifika standartlarını benimseyecektir Böyle standartlar yoksa, müşteri iyi uluslararası uygulamalara (GIP) uygun şekilde, ilgili sektöre özgü sürdürülebilir yönetim uygulamalarını benimsemeyi taahhüt edecektir (PK6 para 24)	Mevcut sertifika standartları kabul edilmiş mi? Hayvan refahı, hayvan sağlığı ve insan sağlığı arasında yakın bir bağlantı bulunduğu için, hayvan refahının iyi bir düzeyde tutulması hem etik bir sorumluluk hem de pratik bir gerekliliktir. Bir dizi hayvan türünü ve hayvan refahını etkileyen konuları kapsayan uyumlaştırılmış AB kuralları mevcuttur.³ AB kurallarına uyulmuş mu?
Projelerde, öncelikli biyolojik çeşitlilik veya kritik habitat üzerindeki etkileri önlemek/en aza indirmek için ormanlık olmayan	Projede doğal habitatta değişiklik yapılacaktır mı? Alternatif olarak kullanılabilecek ve zaten

³ https://ec.europa.eu/food/animals/welfare/practice_en

PK6 Koşulu	Dikkate alınacak konular
araziler veya zaten doğal halinden dönüştürülmüş araziler kullanmalıdır.	değiştirilmiş bir arazi var mı?
Müşteri, etinden ya da yan ürünlerinden faydalanmak için hayvanların yetiştirilmesi, taşınması ve kesilmesi konusunda ulusal yasal gereklilikler, ilgili AB hayvan refahı standartları ve GIP'i (hangisi daha katıysa) benimseyecek ve uygulayacaktır.	Hayvan refahını etkileyen bir dizi konuyu kapsayan AB kuralları mevcuttur. GN6, temel AB Direktiflerini ve düzenlemelerini içermektedir. Bu düzenlemeler, EBRD tarafından AB içinde ve dışında finanse edilen projeler için geçerlidir. Ayrıca, müşterilerin kendi sektörleri ve faaliyetleri için ilgili GIP'yi uygulamaları beklenmektedir.
AB üyesi ülkelerde, Genetiği Değiştirilmiş Organizmalar (GDO'lar), yetkili makamlar tarafından onay verilmeden kullanılamaz veya çevreye bırakılamaz. EBRD'nin faaliyet gösterdiği başka ülkelerde, GDO'lar AB esaslı çevre standartlarına uygun olarak yürütülen bir risk değerlendirmesi olmaksızın kullanılamaz veya çevreye bırakılamaz	Gerekli standartlar kabul edilmiş mi ve bunların kabul edildiğine dair kanıt var mı? Bu standartlara uyulduğu nasıl izlenecek veya uyulması nasıl sağlanacak? GDO'ların kullanılması öneriliyor mu ve eğer öneriliyorsa gerekli onay başvurusunda bulunulmuş mu/onay alınmış mı? Müşteri, GIP'e uygun hareket edileceğine dair güvence verebiliyor mu?
Tedarik Zincirleri	
Müşteri, PK1 kapsamında tedarik zincirini değerlendirirken birincil tedarikçilerinin biyolojik çeşitlilik ile ilgili neden olduğu riskleri ve etkileri tespit edecek ve değerlendirecektir.	Müşteriler, satın alınan ürün için mevcut olduğu durumlarda, uluslararası kabul görmüş sürdürülebilir yönetim ilkeleri ve standartlarına uygun olarak üretilen canlı doğal kaynakları satın almayı tercih etmelidir. ISEAL Sosyal ve Çevresel Standartların Belirlenmesindeki İyi Uygulama Kurallarına uyan standartlar muhtemelen PK6 GIP koşulları ile tutarlı olacaktır, bununla birlikte zaman içinde standartların hem içeriği hem de sahada uygulaması değişebileceğinden, EBRD belli bir standardın koşullarını karşıladığına dair bir onay vermemektedir.
Ticari tedarik zincirleriyle ilişkili biyolojik çeşitlilik etkilerini yönetmeye ilişkin koşullar PK6 paragraf 25-29'da belirtilmiştir.	Projede üretilmesi biyolojik çeşitlilik açısından risk teşkil edebilecek herhangi bir temel girdi var mı (GN6'da örnekleri verilmiştir)?
Müşteri en azından - malzemelerin tedarik edildiği yeri ve kaynakların geldiği yerin habitat türünü tespit etmesini; - öncelikli biyolojik çeşitlilik özelliklerinin, kritik habitatların ve/veya koruma altındaki alanların önemli ölçüde dönüştürülmesine veya bozulmasına neden olan tedarikçilerden malzeme temin etmekten	Tedarik zinciri, büyük ölçekli habitat kaybı veya dalyanların aşırı kullanılması gibi önemli riskler açısından değerlendirilmiş mi? Müşteri, EBRD ile kararlaştırılan bir zaman

PK6 Koşulu	Dikkate alınacak konular
kaçınmasını; ve Müşterinin birincil tedarikçilerinin sürekli gözden geçirilmesini sağlayacak politikaları, prosedürleri ve doğrulama uygulamalarını tesis edecektir: Müşteri doğal kaynaklardan elde edilen emtia satın aldığı anda (örneğin öncelikli biyolojik çeşitlilik özelliklerinin ve/veya kritik habitatların önemli ölçüde dönüştürülmesi veya bozulması riski olan bölgelerden geldiği bilinen gıda veya kereste), Müşterinin çevresel ve sosyal değerlendirmesi kapsamında birincil tedarikçiler tarafından kullanılan sistemler ve doğrulama uygulamaları da değerlendirilecektir.	dilimi boyunca etkileri GIP'e uygun şekilde düzeltmeye yönelik adımları atmış mı? Müşteri, uluslararası kabul görmüş sürdürülebilir yönetim ilkelerine ve standartlarına (satın alınan ürün için mevcut olduğunda) uygun olarak üretilen canlı doğal kaynakları satın almayı mı tercih etmiş? Proje, öncelikli biyolojik çeşitliliğin veya kritik habitatların bozulma riskinin olduğu bilinen bölgelerdeki doğal kaynaklara mı bağlı? ÇSED, birincil tedarikçiler tarafından kullanılan sistemlerin ve doğrulama uygulamalarının bir değerlendirmesini içeriyor mu?

Görev 1 sırasında alınan tüm belgelerin incelenmesinden sonra bir soru listesi hazırlanmalı, temin edilen materyallerdeki boşluklar tespit edilmelidir. Bu eğitim programında Modül 1'de sunulan 'Görev 1 Temel Bulgular' formatını kullanın.

Görev 2 - Saha ziyareti ve görüşmeler

Saha ziyareti ve müşteri temsilcileriyle yapılan görüşmeler, Görev 1 sırasında hazırlanan soru listesi hakkında konuşma fırsatı olarak görülmelidir. Görev 2 sırasında aşağıdakilerle görüşmeniz gerekebilir (bu toplantılar önceden organize edilmelidir):

- Proje Direktörü-** ziyaretinizin amacını ve kapsamını kısaca anlatın, Müşterinin önemli biyolojik çeşitlilik risklerinin yönetimine ilişkin yaklaşımını tartışın. Bu fırsattan istifade görüşmeniz gereken diğer müşteri temsilcileriyle görüşmeyi talep edebilir ve genel destekleri için onlara teşekkür edebilirsiniz.
- Çevre Yöneticisi veya Biyolojik Çeşitlilik Yöneticisi -** Müşterinin biyolojik çeşitlilik ve ekosistem hizmetiyle ilgili risk ve fırsatların yönetimine yönelik genel yaklaşımını tartışın.

NOT: Bu kısımdaki soruların Projenin mevcut durumunu yansıtacak şekilde değiştirilmesi gerekebilir.

Çevre Yöneticisi veya Biyolojik Çeşitlilik Yöneticisiyle görüşme

Görev 1 sırasında oluşturulan soru listesini netleştirmek ve varsa başka bilgi talepleri için Çevre Yöneticisi veya Biyolojik Çeşitlilik Yöneticisiyle görüşülmelidir. Bu toplantı sırasında aşağıdaki ilave sorular da sorulabilir:

1. Teklif edilen Proje, bir milli parkın, koruma altındaki alanların, tabiatı koruma alanlarının, mevcut veya belirlenmiş Natura 2000; Zümrüt Ağı sahalarının, Ramsar sahasının vs. içinde ya da yakınında mı? Varsa proje haritaları isteyin.
2. Proje için hangi biyolojik çeşitlilik / ekolojik mevcut durum araştırmaları yapıldı ve çalışma alanı neydi? Bu tür anketler yalnızca mevcut akademik verilerin gözden geçirilmesine mi dayanıyordu yoksa saha temelli miydi?
3. Saha araştırmalarının metodolojisi ve zamanlaması açıkça belgelendi mi? Etütlerde yapılan tespitler net bir şekilde haritalandı mı? Varsa etütlerin haritalarını isteyin.
4. Bu tür etütler/çalışma alanları, teklif edilen Projenin yerine ve kapsamına göre doğrulama yapılmasını ya da Proje tasarımıda bir değişiklik yapılmasını gerektiriyor mu?
5. Biyolojik Çeşitlilik ve ekosistem hizmetleri nasıl değerlendirilmiş?
6. Hangi proje alternatifleri dikkate alınmış?
7. Alternatifler değerlendirilirken, biyolojik çeşitliliğin ve ekosistem hizmetlerin karşı karşıya olduğu riskler özellikle dikkate alınmış mı?
8. Biyolojik çeşitlilik ve ekosistem hizmetleriyle ilgili temel riskler ve fırsatlar neler?
9. Biyolojik çeşitlilik ve ekosistem hizmetleri Projenin çevresel ve sosyal yönetim sistemine nasıl dahil edilmiş?
10. Çalışanlar ve yükleniciler, Projenin biyolojik çeşitlilik alıcıları açısından getirdiği riskler, etki azaltma ve izleme tedbirleri hakkında nasıl bilgilendirilmiş?
11. Biyolojik çeşitliliği korumak için nasıl tedbirler alınmış?
12. Etki azaltma, telafi ve uzun vadeli izleme tedbirlerini uygulamak için hangi kaynaklar mevcut?
13. Ek kaynaklara ihtiyaç var mı?
14. Biyolojik çeşitlilik veya ekosistem hizmetlerinin karşı karşıya olduğu riskler ve etkiler konusunda bir şikayet olmuş mu ya da dile getirilen bir endişe söz konusu mu?

Saha Ziyareti

Saha ziyareti sırasında, karada, kıyıda ya da açıkta etkilenecek alanlar incelenmelidir. Daha geniş çevredeki biyolojik çeşitliliği anlamak ve Projenin dolaylı etkilerine maruz kalabilecek alanları gözlemlemek için, Projenin fiziki olarak kapladığı alanların dışındaki yerlerin de ziyaret edilmesi gerekebilir.

Projenin karadaki/denizdeki biyolojik çeşitliliği ve ekosistem hizmetlerini etkileyen mevcut tehdit ve baskıları nasıl değiştireceği ya da bunları nasıl artıracığı konusunda bir fikir edinmek önemlidir. Saha ziyareti sırasında aşağıdakileri göz önünde bulundurun:

- Proje nispeten bozulmamış, geniş bir doğal habitatta mı yapılıyor?
- Projenin ekosistemler üzerindeki etkileri, değiştirilen araziler üzerindeki kümülatif etkilerinden dolayı uzun vadede bu ekosistemlerdeki yaşamı tehdit edebilir mi?
- Proje değerlendirilirken, Projenin arazi üzerindeki etkileri uygun bir coğrafi

ölçekte mi dikkate alınmış?

Uzak yerlerdeki çok büyük Projelerde lojistik zor olabilir ve önceden planlama yapılmasına ihtiyaç duyulabilir. Saha ziyareti sırasında toplanan verilerin saha araştırma yöntemlerini, sonuçlarını ve sınırlamalarını tartışmak için Projenin biyolojik çeşitlilik uzmanının da hazır bulunması faydalı olacaktır.

NOT: Ayrılmadan önce EBRD'nin PK6 kapsamındaki temel koşulların karşılandığından emin olmak için arka sayfadaki kontrol listesini doldurun.

Görev 3 - EBRD formatını kullanarak analiz ve raporlama yapma

Görev 1 ve 2'nin bulgularının, EBRD'nin bu eğitim programında 3 numaralı Modülde yer alan Raporlama Çerçevesine uygun şekilde sunulması gereklidir.

Toplanan verilerin analizi sırasında aşağıdakileri göz önünde bulundurun:

- Biyolojik çeşitlilik üzerindeki potansiyel riskleri ve etkileri tanımlamak ve değerlendirmek için yeterli ve güvenilir temel veriler toplanmış mı?
- Biyolojik çeşitlilik özellikleri ve Kritik Habitat üzerindeki etkilerin önlenmesine yeterince önem verilmiş mi?
- Müşteri biyolojik çeşitlilik ve ekosistem hizmetleri açısından var olan riskleri tanımlamak için yeterli çaba göstermiş mi?
- Müşteri sağlıklı bir etki azaltma stratejisi hazırlamış mı?
- Proje personeli Projenin biyolojik çeşitlilik koşullarının, taahhütlerinin ve sorumluluklarının tam olarak farkında mı?
- Projeye dahil olan yükleniciler biyolojik çeşitlilik risklerini ve biyolojik çeşitliliğin yönetim ve izleme planlarında yer alan tedbirlerden haberdar mı?
- Yönetim tedbirlerinin makul ölçüde başarılı bir şekilde uygulanması için yeterli kapasite ve kaynak var mı?
- İlgili ve etkilenen tarafların Projenin biyolojik çeşitlilik üzerindeki olası etkilerinin farkında olmalarını sağlamak için şeffaf ve katılımcı bir yaklaşım benimsenmiş mi?

Ek rehberlik, araçlar ve referans belgeleri

PK6'nın uygulanmasına ilişkin ilave EBRD rehber dokümanları burada verilmiştir:

Performans Koşulu 6 Rehberlik Notu: <https://www.ebrd.com/environment/pdf-guidance-note-ebrd-performance-requirement-6.pdf>

Biyolojik Çeşitlilik Mevcut Durum Verilerinin Toplanması için İyi Uygulamalar: <https://www.ebrd.com/cs/Satellite?c=Content&cid=1395245538876&d=&pagename=EBRD%2FContent%2FDownloadDocument>

Biyolojik Çeşitlilik Kapsayıcı Etki Değerlendirmesi ve Yönetim Planlaması için İyi Uygulamalar: <https://www.ebrd.com/cs/Satellite?c=Content&cid=1395245539075&d=&pagename=EBRD%2FContent%2FDownloadDocument>

EBRD COVID-19 Dayanıklılık Çerçevesi - Yerel Çevresel ve Sosyal Değerlendirme Eğitim Programı

PK6 – Biyolojik Çeşitliliğin Korunması ve Canlı Doğal Kaynaklar – ÇSDD Kontrol Listesi

Lütfen tüm işlemlerin tamamlandığını onaylayın		Evet / Hayır
<i>Biyolojik çeşitlilik ve ekosistem hizmetleriyle ilgili mevcut belgeler</i>		
6.1	Mevcut durum ve etki değerlendirme raporlarının kopyaları (biyolojik çeşitlilik ve Ekosistem Hizmetleri için); Biyolojik Çeşitlilik Yönetim Planı/Biyolojik Çeşitlilik Eylem Planı; Biyolojik Çeşitlilik İzleme ve Değerlendirme Planı; Biyolojik Çeşitlilik Dengeleme Yönetim Planı (gerekirse) ve diğer ilgili yönetim planları ve prosedürleri (İstilacı Türler Yönetim Planı, Vahşi Hayvan Eti Yönetim Planı gibi) gözden geçirilmiştir.	
<i>Biyolojik çeşitlilik ve ekosistem hizmetleri üzerindeki etkilerin önlenmesi ve en aza indirilmesi</i>		
6.2	Müşterinin biyolojik çeşitlilik ve ekosistem hizmetleri üzerindeki etkileri önlemek ve en aza indirmek için gösterdiği çaba hakkında konuşuldu.	
<i>Etkilerin değerlendirilmesi</i>		
6.3	Projede biyolojik çeşitliliği ve ekosistem hizmetlerini etkileyecek farklı kaynaklar kontrol edildi ve Müşteri ile bu konu hakkında görüşüldü.	
6.4	Müşteri ile biyolojik çeşitlilik ve ekosistem hizmetleri üzerinde oluşabilecek etkiler hakkında konuşuldu.	
6.5	Alternatifler PK6 perspektifinden değerlendirildi ve tercih edilen alternatifin seçilmesi için savunulabilir bir gerekçe bulunuyor.	
<i>Etki azaltma hiyerarşisi</i>		
6.6	Projede, etkileri önlemek veya en aza indirmek ve ekosistemleri veya tür popülasyonlarını etki öncesi koşullara geri döndürmek için gerekli eylemleri sunan, etki azaltma hiyerarşisine uygun bir azaltma stratejisi bulunuyor. Bu stratejinin amaca uygun olduğu düşünülüyor.	
6.7	Önleme gereklilikleri ve en aza indirme ve eski halinde getirme tedbirlerinin pratikte uygulanması da dahil olmak üzere müşteri ile etki azaltma planları hakkında görüşüldü.	
6.8	Öncelikli biyolojik çeşitlilik özellikleri için Kritik Habitatta Net Kazanç veya Sıfır Net Kayıp sağlamak için bir Biyolojik Çeşitlilik dengeleme stratejisi uygulanıyor. Bu, stratejide artık	

	etkileri (etkileri önlemek veya en aza indirmek veya hasarlı biyolojik çeşitliliği veya ekosistemleri eski haline getirmek için yapılanlara rağmen kalanlar) ele almaya yönelik eylemler bulunuyor	
6.9	Dengelemeler yoluyla elde edilecek gerekli kazanımları tespit etmek için güvenilir metrikler kullanılarak bir kayıp/kazanç değerlendirmesi yapıldı. Dengelemeler, iyi uluslararası ilkelere ve uygulamalara uygun.	
<i>Etkileri yönetme ve izleme</i>		
6.10	Biyolojik Çeşitlilik ve ayrıca ekosistem hizmetleri üzerinde önemli potansiyel etkileri olan Projeler için bir Biyolojik Çeşitlilik Yönetim/Eylem Planı mevcut. Bu planda PK6 gereksinimlerinin nasıl karşılanacağı açıkça belirtilmiştir.	
6.11	Yüklenicilerin biyolojik çeşitlilikle ilgili riskler ve etkilerden ve etki azaltma tedbirlerinden haberdar olmaları için nasıl eğitildikleri hakkında Müşteri ile görüşüldü.	
6.12	Biyolojik Çeşitlilik İzleme ve Değerlendirme Planını içeren uyarlanabilir bir yönetim yaklaşımını desteklemek için biyolojik çeşitlilik planları ve prosedürleri mevcut. Bu plan ve prosedürler, Projedeki değişiklikler nedeniyle yeni etkiler meydana gelirse veya etki azaltma tedbirleri başarılı olamıyorsa yönetimi uyarlamak için kullanılabilecek göstergeleri ve eşikleri içeriyor.	
<i>İstilacı türler</i>		
6.13	Yabancı istilacı türlerin sokulması veya yayılma riskleri Müşteri ile tartışıldı.	
<i>Birincil üretim</i>		
6.14	Müşteri, AB Direktifleri ve uluslararası belgelendirme standartlarına uygun standartların uygulandığını ispatlayabiliyor. Herhangi bir ek gereklilik konusunda Müşteri ile görüşüldü ve bir eylem planı kabul edildi.	
<i>Tedarik zinciri</i>		
6.15	Müşteri, tedarik zinciri boyunca biyolojik çeşitlilik ve ekosistemler üzerindeki etkileri değerlendirmiş ve yoğun habitat bozulma riskleri de dahil olmak üzere biyolojik çeşitlilik üzerindeki önemli etkilerin risklerini gözden geçirmiştir. Bu riskleri yönetmek için denetlenebilir önlemler mevcut.	